

De Roerdomp

Vereniging Madese NatuurVrienden

september - oktober - november - december 2011

Bij de voorplaat: Vogeltrek in oktober

Foto: Ger Luijten, 24-10-2010

Het hoogtepunt van de vogeltrek ligt altijd in de eerste drie weken van oktober. Op de foto een vlucht watersnippen (*Gallinago gallinago*) en een buizerd (*Buteo buteo*).

Op 2 oktober houden we dit jaar onze jaarlijkse vogeltrekeexcursie en wel naar de Vierde bergboezem en de Asterdplas in Breda. Ga mee!

Website: ---> www.MadeseNatuurVrienden.nl <---

Doe mee en wordt ook lid van de MNV:

- Mail naar mnv@MadeseNatuurVrienden.nl of bel het secretariaat
- MNV secretariaat: Ankie Stoop - Siemons, tel. 0162 – 51 79 65

MNV karakter:

Wij zijn een vereniging voor Gezellige en Actieve natuurbeleving in de Gemeente Drimmelen en omstreken.

Doelstellingen:

- a) het leveren van een bijdrage aan natuur- en milieubescherming;
- b) de beoefening en verbreiding van de natuur- en milieustudie;
- c) het behouden en verbeteren van de natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden, de flora en fauna en het leefklimaat;
- d) met als ons werkgebied de Gemeente Drimmelen, het Nationaal Park De Biesbosch en de omliggende gemeenten van beiden.

Contributies per jaar:

Jeugdlid (tot 12 jaar) € 10,- / Volwassenen € 18,-

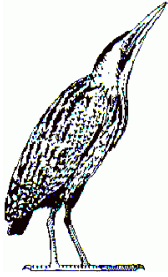
Partners € 27,- / Gezinslidmaatschap € 36,- / Donateur € 10,-

Giften en donaties zijn welkom op rekeningnummer 13 15 11 874 t.n.v. Madese Natuurvrienden te Made.

Publicatie van de Vereniging Madese NatuurVrienden onder de Creative Commons licentie BY-SA

Zie de akte op <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/nl/>

De Roerdomp

36ste jaargang, nummer 3
september t/m december 2011

Van de voorzitter

Een warme, zwoele en kleurrijke herfst voor de jarige Job...de MNV

Voor u ligt de 3e editie van een 'dunne' Roerdomp met een 'dubbeldikke' inhoud. Het bestuur heeft deze keer ingezet op een aantrekkelijk programma, waarbij de traditie niet wordt vergeten.

Geen galafeest, maar een dit najaar doorlopend feestprogramma met tal van activiteiten voor onze leden.

Toppertje word natuurlijk de lezing van Hans Dorrestijn, maar vergeet niet in uw agenda te zetten dat we onder andere eiland gaan hopen naar de Tien Gemeten om van Rien Poortvliet tot een dwalende zeearend te spotten.

Wandelen door dreven op landgoed de Utrecht met een warme of koele beloning bij café de Bokkenrijder.

Fantastische lezingen: Kees Heij, huismussenexpert van Europa, komt naar Made en vergeet zeker ook niet de avond dat we bijgespijkerd gaan worden over wat de rest van de wereldbevolking met insecten op het bord doet. Geen avond voor waaghalzen, maar voor lekkerbekken.

Voor uzelf en voor alle vrienden en kennissen is er uitgebreide informatie te vinden op onze website: www.MadeseNatuurVrienden.nl

Maakt u zich echter geen zorgen, want de zwoele herfst gaat over in een rijk ontluikende lente...

Met NatuurVriendelijke groet, Arjen Stoop

Van de bestuurstafel – MNV Jubileumprogramma

Het 35 jarig bestaan van de Natuurclub vieren we dit najaar met een bijzonder rijk gevuld lezingen- en excursieprogramma. Doe mee, feest mee en geniet mee met de MNV, misschien wel de gezelligste natuurclub in Brabant! Hieronder wat kreten die we (nog) vaak horen!!!

Met NatuurVriendelijke groeten van Arjen, Ankie, Wim, Ilse en Ger

Wim_de_Clerc&Joris_Gaaymans;21april1976;
MadeseNatuurVrienden; deNatuurclub;

ruilverkaveling; **Voortrekker**; wildeplantentuin;
Cursus landschapsbeheer; dialezing; kanoclub;
carnavalsoptocht; natuurpark Liniehof;

hemelvaartkamp; Biesboschgids; Sijsterbak;
Sovon; Bestemmingsplan; Programma;
donateurs; beugelzaag; kettingzaag;
maaimachine; Overlegorgaan; Slikpolder;

Kraanvogel; **Leden**; Kabouterpad;
Biesbosch

Snert (*...van Gerda*); Parkgebouw de Liniehof;

Linie van Den Hout; kettingzaag; *Zuiderklip*;
Zwarte Sternvlotjes; Biodiversiteit; **De Vrijwilligers**;

35 jaar MadeseNatuurVrienden

U verdient een feestje!; proficiat en bedankt voor uw steeds terugkerende vrijwillige bijdragen!!!

De bijzondere natuurbeleving van Hans Dorrestijn

– MNV Jubileumlezing –

Omdat we dit jaar het 35 jarig jubileum vieren hebben we getracht iets speciaals te organiseren voor onze leden, donateurs en adverteerders.

Op **dinsdagavond 18 oktober** komt schrijver en cabaretier **Hans Dorrestijn** op uitnodiging van de Madese NatuurVrienden naar Made.

Hans geniet bekendheid door zijn op de tv verschenen theater programma's. Ook verschenen er meer dan 35 boeken van zijn hand.

Toen Hans enige jaren geleden tot zijn verrassing de natuur ontdekte verscheen zijn eerste natuurboek, Dorrestijns Vogelgids, dat in 2010 werd gevolgd door Dorrestijns Natuurgids.

Op zijn eigen onnavolgbare wijze beschrijft Hans de natuur dicht bij huis.

Foto: Bert Andrée

Op 18 oktober kunt u in **Best Western Hotel De Korenbeurs** horen en aanschouwen hoe Hans de natuur beleeft.

U wordt verwacht vanaf 19.30 uur in de lobby van **Best Western Hotel de Korenbeurs** (www.korenbeurs.nl), Kerkstraat 13, 4921BA Made. Om 20.00 zal de lezing aanvangen.

Let op! U dient zich voor deze lezing telefonisch dan wel per mail aan te melden bij het MNV secretariaat. Bel daarvoor naar Ankie Stoop, tel. 0162-517965 of mail naar: stoop@ankieenarjen.demon.nl

Programma

Zaterdag 24 september 7e MNV Lustrumfeest

Het etentje ter ere van ons 35 jarig bestaan. Een intiem samenkomen voor leden die onder het genot van een 4 gangen menu op smakelijke en gezellige wijze de avond doorbrengen in ons eigen parkgebouw.

Van het aperitief om 18.30 uur tot ??? uur in Parkgebouw De Liniehof.

Opgave voor 22 september bij Ankie Stoop op tel. 0162 – 517965.

Zondag 2 oktober Excursie Vierde bergboezem

Onder leiding van vogelkenner Kees van der Krift bezoeken we de Vierde Bergboezem en de omgeving van de Asterd Plas in Breda.

Vogelrijke gebieden die we bezoeken in het kader van de Europese Vogeltrekteldagen en Kees kent ze als zijn broekzak, want hij woont er.

Meer info over de Vierde bergboezem, waaronder inrichtingskaartjes met wandel- en fietspaden, is te vinden op www.vierdebergboezem.nl

Vertrek om 9.00 uur vanaf Parkgebouw De Liniehof. Terug: 15.00 uur

Dinsdag 18 oktober Jubileumlezing Hans Dorrestijn

Zie het artikel op pag.3. Meldt u aan en kom genieten in de Korenbeurs!

Zondag 23 oktober Excursie Natuureiland Tiengemeten

Natuurmonumenten werkt samen met diverse partners om op het nieuwe natuureiland een compleet dagje uit te bieden. Natuur en cultuur gaan hand in hand op het eiland en er valt nu al opvallend veel te beleven! Wandelen en natuurlijk een bezoek aan het Rien Poortvliet –

en landbouwmuseum. <http://www.natuurmonumenten.nl/tiengemeten>

Vertrek om 9.30 uur vanaf Parkgebouw De Liniehof. Terug: voordat de laatste veerboot vertrekt. Let op: opgave verplicht i.v.m. groepskorting musea voor 17 oktober bij Ankie Stoop op tel. 0162 – 517965.

Zaterdag 5 november Nationale Natuurwerkdag

Ook dit jaar zijn we er natuurlijk weer bij voor het landschapsbeheer!

Geef je op via de website: <http://www.natuurwerkdag.nl>

Vertrek om 09.00 uur vanaf Parkgebouw De Liniehof.

Vrijdag 11 november Lezing de Huismus

In 1985 is Kees Heij na 6 jaar veldstudie in o.m. Rotterdam en de Hoeksche Waard gepromoveerd op de huismus. De huismus houdt hem nog steeds bezig en hij mag zich dan ook een autoriteit noemen. Van 20.00 – 22.00 uur in Parkgebouw De Liniehof.

Zondag 20 november Natuurwandeling Landgoed de Utrecht

2.700 hectare uitgestrekt bosgebied nabij het Brabantse dorpje Esbeek en vernoemd naar de voormalige levensverzekeringsmaatschappij de Utrecht. Stevig schoeisel en/of laarzen gewenst. We sluiten af in de buitenlucht met een drankje bij café de Bokkenrijder. Vertrek om 9.00 uur vanaf Parkgebouw De Liniehof.

Vrijdag 2 december 2e MNV Preuvenement - Insecten eten

Sarah van Broekhoven, studente aan de landbouwuniversiteit van Wageningen, verzorgt op aanraden van prof. Arnold van Huis deze lezing 'Insecten op het menu' over wat voor miljarden mensen de gewoonste zaak is en waar wij Westerlingen de neus voor ophalen, namelijk het eten van insecten. Het Preuvenement proeflokaal is open! Van 20.00 – 22.00 uur in Parkgebouw de Liniehof. Kom proeven!!!

Zondag 11 december Open dag 'Help vogels de winter door!'

In het parkgebouw staan de deuren open voor wie creatief bezig wil zijn met het maken van een winterversnapering voor onze tuinvogels. Van 11.00 tot 16.00 uur in Parkgebouw De Liniehof.

Maandag 26 december MNV Kerstwandeling 2e Kerstdag

Na een gezellige ontvangst in kerstsferen stappen we door de Binnenpolder van Terheijden om voor de glühwein en chocolademelk met rum weer naar het parkgebouw terug te keren. Vanaf 13.00 uur in Parkgebouw De Liniehof. Wandeling: 13.30 uur.

Kreeftenalarm – de inlandse rivierkreeft verdwijnt

De Rode Amerikaanse rivierkreeft wordt massaal gesignaleerd. Alarm!!!

Vorig jaar belde ons MNV bestuurslid Ilse Nelisse – Rovers ons op, terwijl ze op de fiets onderweg was van haar werk naar huis. Al pratend verwonderde zij zich over de vele Rode Amerikaanse rivierkreeften (*Procambarus clarkii*) die zich op haar (fiets)pad bevonden in de Terheijdense Binnepolder, wat wij als Madese Natuurvrienden als onderzoeksgebied hebben.

Eerder hadden wij in de Binnepolder geconstateerd dat we minder vis vingen en ook bv. minder kleine watersalamanders, maar daarentegen wel steeds meer kreeften. Dit riep bij ons al vragen op naar een mogelijk verband tussen het een en ander.

Onlangs verschenen er 2 artikelen in tijdschrift De Levende Natuur (jaargang 112, nummer 4, juli 2010), waaruit bleek dat wij er misschien met onze vermoedens nog niet zo ver naast zitten.

Het eerste artikel handelde over de groei van het aantal soorten rivierkreeften in Nederland. Momenteel spreekt men van 7 soorten. Slechts 1 van deze soorten is inheems. De overige soorten hebben via de consumptie- en aquariumhandel of via ballastwater van schepen hun weg naar de sloten gevonden.

Sinds het optreden van hoge dichtheden aan uitheemse rivierkreeften wordt bij diverse instanties jaarlijks melding gemaakt van schade door toedoen van met name de Rode Amerikaanse rivierkreeft.

Sprake is bv. van verzakking van oevers. De kreeften blijken opvallend graafgedrag te vertonen. Vooral in de periode van de ei-afzet en het grootbrengen van de jongen.

Aangezien het aantal rivierkreeften nog steeds groeit kan men verwachten dat dit graafgedrag in de toekomst vaker op meerdere locaties problemen kan gaan geven.

Het 2e artikel betrof een ingezonden brief van dr C.F van Beusekom, oud-directeur van Staatsbosbeheer. Deze gaat in op onder meer de ervaringen in Frankrijk met deze exoot.

Naast het graafgedrag blijken de effecten van de exoten op het aquatische ecosysteem desastreus.

De Rode Amerikaanse Rivierkreeft vreet alles binnen haar bereik op, plant zich in meerdere generaties per jaar voort. Bovendien is deze kreeft een ziekteverspreider en heeft geen natuurlijke vijanden.

In Roerdomp 2/2009 maakten wij al melding van onze MNV kreeftenvangsten in de Binnenvolder. Ook onze leden Peter en José Eland bevestigde het voorkomen aan de Helkantse dijk. Foto: Peter Eland, 3 juli 2010

Een afschrikwekkend en weinig rooskleurig beeld over de vraatzucht troffen wij in het onderstaande citaat, waarbij we opmerken dat wij onze eigen vermoedens uit de Binnenvolder al zorgwekkend vonden:

“Daar waar zij zich eenmaal heeft geïnstalleerd is de aquatische plantengroei binnen een jaar of tien volledig geëlimineerd en zijn insecten, mollusken en amfibieën nagenoeg uitgeroeid. Tenslotte consumeren de kreeften elkaar. Ook de meeste watervogels verdwijnen, bij gebrek aan voedsel.”

De laatste tijd wordt veel onderzoek gedaan. Vorig jaar is op initiatief van het ministerie van EL&I, de waterschappen en vrijwilligers een grote studie gestart. Lees meer hierover op www.kreeftenonderzoek.nl

Voor de 4e keer Nachtvlindersen in het Natuurpark

De 4e MNV Nachtvlindersnacht op 27 augustus bracht ook dit jaar weer een leuke groep leden op de been. Ondanks de slechte weervoorspellingen en de zeer buienrijke bleef het toch droog!

Heel erg leuk dat we, ondanks de veel te lage temperatuur, toch weer 9 nieuwe soorten konden aanschouwen. Bijvoorbeeld de agaatvlinder, het rood weeskind, de Turkse uil en de piramidevlinder.

Voor de leuke waarneming van de gelijnde grasuil liet bioloog Ernst-Jan van Haaften van Altenatuur ons het vlinderboek erbij zien.

Enkele zeer kleine microvlindertjes gingen met de vlinderdeskundige mee in een potje om die thuis onder de microscoop te kunnen determineren.

Gelijnde grasuil (Tholera decimalis), Foto: Cor Huijgens

Smeersels: dit jaar hebben we voor het eerst zelf smeersels met lokstoffen gemaakt. Smeersels kunnen worden gemaakt met als basis bijvoorbeeld honing, appelstroop of rietsuikerstroop en dan doe je daar een scheut alcohol bij, zoals bier, wijn, rum of een combinatie ervan. Je kunt het smeersel nog aanvullen met enkele lepels suiker en eventueel overrijp fruit, bv. banaan blijkt succesvol. Lekker experimenteren dus!

Tegen de avond smeer je een beetje lokstof op een boomstam of een muur. Later op de avond ga je af en toe eens met een zaklamp kijken wat je aantreft. Het leverde niet alleen enkele nieuwe soorten op, maar ook enkele enthousiaste leden die het thuis gaan proberen als fotograaf voor zo'n droombeeld van een mooie roltong close-up op de foto!

Bestuurlijke informatie

Vereniging Madese NatuurVrienden

Website: www.MadeseNatuurVrienden.nl

E-mail: mnv@MadeseNatuurVrienden.nl

Voorzitter, Parkbeheerder en Biesbosch	Arjen Stoop Adriaan Aertszoonstraat 6 4931 RZ Geertruidenberg stoop@ankieenarjen.demon.nl	0162-517965
Secretaresse, Programma en Natuureducatie	Ankie Stoop - Siemons Adriaan Aertszoonstraat 6 4931 RZ Geertruidenberg stoop@ankieenarjen.demon.nl	0162-517965
Penningmeester	Wim Bijleveld Antwerpsestraat 55 4921 DD Made wjcbijleveld@hotmail.com	0162-686691
Hoofdredacteur, Website, Werkgroep Multimedia, NP De Biesbosch/V&E	Ger Luijten Vuchtschootseweg 20 4838 GJ Breda mnv@MadeseNatuurVrienden.nl	076-8880552
Adviseur Ruimtelijke Ordening en Milieu	Ilse Nelisse - Rovers Prinsenvolderstraat 43 4921 KT Made ilserovers@zonnet.nl	0162-681403

Stichting Liniehof

Parkgebouw Liniehof	Kievitsstraat 3, 4921 VV Made Telefonisch alleen bij gebruik.	06-50942814
Coördinator Parkgebouw	Martien Boelaars Haasdijk 39, 4921 CK Made inemart@casema.nl	0162-683570

